

Lovforslag nr. L 38. Fremsat den 2. november 1994 af justitsministeren (Bjørn Westh)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven

(Besiddelse af børnepornografi)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 886 af 30. oktober 1992, som ændret ved lov nr. 366, 367 og 369 af 18. maj 1994 samt lov nr. 431 af 1. juni 1994, foretages følgende ændring:

1. I § 235 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Den, som besidder fotografier, film eller lignende af børn, der har samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje, straffes med bøde.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. marts 1995.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for denne landsdel med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at øge beskyttelsen af børn mod seksuelt misbrug ved at kriminalisere besiddelse af grovere, børnepornografisk materiale.

I tilknytning hertil er det hensigten at iværksætte forskellige administrative tiltag. For at udbygge samarbejdet mellem politikredsene i sager om børnepornografi er det tanken at samle oplysninger indsamlet ved efterforskning i de enkelte politikredse centralt hos Rigspolitichefen. Endvidere vil Justitsministeriet søge samarbejdet med udenlandske myndigheder styrket dels via den svenske forbindelsesofficer i Sydøstasien, dels ved udveksling af oplysninger og koordination af den politimæssige indsats gennem den internationale politiorganisation, Interpol.

2. Gældende ret

2.1. I 1969 blev salg af pornografiske billeder, herunder også billeder af børn, afkriminaliseret, jf. lov nr. 224 af 4. juni 1969. Som en særlig beskyttelse af børn og unge opretholdtes dog som straffelovens § 234 et forbud mod at sælge utugtige billeder eller genstande til personer under 16 år.

2.2. Spørgsmålet om gennemførelse af et forbud mod udbredelse af børnepornografiske billeder blev drøftet i Folketinget i folketingsåret 1978-79 på grundlag af et forslag herom, der var fremsat af medlemmer af Kristeligt Folkeparti, jf. Folketingstidende 1978/79, sp. 5242, 7196-205, og tillæg A, sp. 2281-84. Dette forslag blev ikke færdigbehandlet i folketingsåret 1978-79. I forbindelse med lovforslagets behandling i Retsudvalget gav den daværende justitsminister (Nathalie Lind) imidlertid udtryk for, at Justitsministeriet i samarbejde med Straffelovrådet ville overveje udformningen af et forbud mod salg m.v. af børnepornografi.

2.3. Justitsministeren (Henning Rasmussen) fremsatte den 20. december 1979 et forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov – om indsættelse af § 235 i straffeloven – hvorved erhvervmæssigt salg og an-

den udbredelse af utugtige fotografier af børn samt fremstilling og fremskaffelse af sådant materiale med forsæt hertil blev gjort strafbar. I overensstemmelse med indstillingen fra et flertal af Straffelovrådets medlemmer omfattede strafferammen alene bøde. Der henvises herom til Folketingstidende 1979/80 (2. samling), sp. 2813-14, 4550-72, 10432-45, 10621-23, tillæg A, sp. 1761-88, og tillæg B, sp. 833-38.

Lovforslaget byggede på en udtalelse af 10. oktober 1979 fra Straffelovrådet, der bl.a. indeholdt en udførlig gennemgang af de synspunkter, der kunne tale for og imod et forbud mod udbredelse af børnepornografi.

På den ene side kunne det anføres, at en række bestemmelser i straffeloven allerede værnede mod seksuelt misbrug af børn. Således ville optagelse af pornografiske billeder af børn kunne straffes efter § 232 om blufærdighedskrænkelse. Efter denne bestemmelse kan der idømmes fængsel indtil 4 år. Selve den seksuelle handling, som en optagelse angik, ville kunne straffes efter § 222 om samleje med børn under 15 år eller §§ 224 og 225, jf. eventuelt tillige § 226, om anden kønslig omgængelse end samleje med børn under 15 år. Efter disse bestemmelser kan der idømmes fængsel indtil 6 år, og under visse skærpende omstændigheder fængsel indtil 10 år. Andre personer impliceret i optagelsen, f.eks. producenter, instruktører eller fotografer, ville kunne straffes efter reglerne om medvirken i straffelovens § 23.

På den anden side måtte det erkendes, at det i praksis kunne være forbundet med store bevismæssige vanskeligheder at gennemføre strafansvar efter de nævnte bestemmelser. Det kunne således være vanskeligt at skaffe oplysninger om de personer, der havde foretaget eller medvirket ved optagelsen af billederne, og om de nærmere omstændigheder i forbindelse med optagelsen. Billederne kunne således være optaget og produceret i udlandet, eller produktionen kunne være sket her i landet på grundlag af negativmateriale, der var optaget i udlandet eller eventuelt her i landet af personer uden nærmere forbindelse med producenten.

Endvidere blev det hævdet, at den børneporno-

grafi, som seksuelle afvigere var i besiddelse af, i et vist omfang kunne forebygge sædelighedsforbrydelser over for børn. Der var imidlertid ikke entydigt belæg for dette synspunkt.

Herudover blev der peget på risikoen for, at en legal omsætning af børnepornografi ville blive afløst af et sort marked, muligvis endog med en tendens til øget nyproduktion af børnepornografi.

Efter Straffelovrådets opfattelse var der en betydelig tvivl om, hvorledes man skulle vurdere og afveje argumenterne for og imod en nykriminalisering på dette område. Det drejede sig om hensyn, som var vanskelige at sammenligne, og som rummede flere usikre skøn over de faktiske virkninger, en lovregel kunne ventes at få. Rådet ville dog efter en samlet vurdering ikke afvise, at det kunne være berettiget at lægge hovedvægten på hensynet til beskyttelse af børn mod misbrug i forbindelse med fotografiske optagelser, og man fandt derfor ikke grundlag for at udtale sig imod en kriminalisering, jf. nærmere Folketingstidende 1979/80 (2. samling), tillæg A, sp. 1780-88.

Spørgsmålet om at kriminalisere køb eller besiddelse af børnepornografisk billedmateriale i videre omfang blev ikke nærmere debatteret under Folketingets behandling af lovforslaget. Man var derimod meget opmærksom på spørgsmålet om nytteeffekten af et forbud mod udbredelse af børnepornografi som middel til at nedsætte og forebygge det seksuelle misbrug af børn i forbindelse med optagelser.

2.4. Ved lov nr. 252 af 16. juni 1980 blev § 235 herefter indsat i straffeloven. Efter denne bestemmelse er det strafbart erhvervsmæssigt at sælge eller på anden måde udbrede eller med forsæt hertil at fremstille eller skaffe sig utugtige fotografier, film eller lignende af børn.

Om den nærmere afgrænsning af udtrykket »utugtige« henvises til Straffelovrådets udtalelse, jf. Folketingstidende 1979/80 (2. samling), tillæg A, sp. 1782-85. Herefter må billeder af børn i situationer, som efter deres karakter er omfattet af straffelovens §§ 222, 224 eller 225 (samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje) umiddelbart anses for »utugtige«. Derimod vil ikke alle forhold, der omfattes af § 232 om blufærdighedskrænkelser, være omfattet af forbudet mod udbredelse af børnepornografi. Hovedvægten må lægges på, om billedet viser et barn, der deltager i kønsligt forhold, eller et barn, over for hvem der i øvrigt i forbindelse med optagelsen må antages at være foretaget en groft krænkende handling, f.eks. ved at anvende barnet som model for fotografering af kønsdele eller af seksuelt prægede berøringer. Almindelige nøgenbilleder af børn, eksem-

pelvis under leg på stranden, falder derimod uden for det strafbare område.

2.5. Strafferammen i § 235, der oprindeligt var bøde, blev skærpet ved en ændring af straffeloven i 1989, jf. lov nr. 272 af 3. maj 1989, således at der ud over bøde blev mulighed for at idomme straf af hæfte eller fængsel indtil 6 måneder. Baggrunden for uddvidelsen af strafferammen var et ønske om på en bedre måde at markere samfundets afstandtagen fra denne forbrydelsestype og samtidig gøre det straffetlige værn mod seksuel udnyttelse af børn i erhvervsmæssigt øjemed mere effektivt. Der henvises til Folketingstidende 1988/89, sp. 1918-20, 2548-64, 8550-51, 8706-07, tillæg A, sp. 2855-72, og tillæg B, sp. 1059-74.

3. *Anbefalinger fra FN, Europarådet og Nordisk Råd.*

3.1. Efter art. 34 i FN's konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder, jf. bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992, påtager deltagerstaterne sig at beskytte barnet mod alle former for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. Med henblik herpå skal deltagerstaterne især tage alle »passende« nationale, bilaterale og multilaterale forholdsregler for at forhindre:

- »(a) at et barn overtales eller tvinges til at deltage i nogen form for ulovlig seksuel aktivitet;
- (b) at børn udnyttes til prostitution eller andre former for ulovlig seksuel aktivitet;
- (c) at børn udnyttes i pornografiske forestillinger og materialer.«

FN's konvention om barnets rettigheder er for Danmarks vedkommende trådt i kraft den 18. august 1991.

I henhold til konventionens art. 44 har Danmark i august 1993 afgivet en rapport til FN's generalsekretær om de foranstaltninger, der i Danmark er truffet for at virkeliggøre de rettigheder, som er anerkendt i konventionen. Rapportens side 46-47 beskriver opfyldelsen af den konventionsmæssige forpligtelse i art. 34 til at tage alle passende nationale forholdsregler. Der henvises her til, at straffeloven indholder en række bestemmelser, der har til formål at beskytte børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. Foruden § 235 om forbud mod udbredelse af børnepornografi nævnes §§ 210, 222-223 og 228-229 om seksuel udnyttelse af børn samt § 234 om forbud mod salg af utugtige billeder og genstande til personer under 16 år.

Konventionens art. 34 pålægger ikke deltagerlandene at kriminalisere besiddelse af børnepornografi, og Danmark opfylder således allerede i dag denne bestemmelse.

3.2. FN's Menneskerettighedskommission har den 5. marts 1992 vedtaget et handlingsprogram vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi (resolution 1992/74), der i pkt. 53 indeholder en opfordring til medlemslandene om at kriminalisere besiddelsen af børnepornografi. En lignende anbefaling fremgår af pkt. 254 i den seneste årlige rapport af 14. januar 1994 fra den af kommissionen udpegede særlige rapportør vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi, jf. herved Menneskerettighedskommissionens resolution af 9. marts 1994 (nr. 1994/92), der tiltræder rapportens anbefalinger.

Der er endvidere truffet beslutning om at nedsætte en arbejdsgruppe under kommissionen, der skal udarbejde retningslinier for en mulig (bindende) valgfri tillægsprotokol til konventionen om barnets rettigheder omhandlende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi. Herom henvises til pkt. 17 i Menneskerettighedskommissionens resolution af 9. marts 1994 (nr. 1994/90).

3.3. Europarådet har anbefalet dets medlemslande at overveje det tilrådelige i at kriminalisere besiddelsen af børnepornografi («examine the advisability of introducing penal sanctions for mere possession of pornographic material involving children»), jf. pkt. B.2. i rekommandation nr. R (91) 11 om seksuel udnyttelse, pornografi, prostitution af og handel med børn og unge, vedtaget af Europarådets Ministerkomité den 9. september 1991.

3.4. Endelig har Nordisk Råd i en rekommandation nr. 9/1994 af 9. marts 1994 anbefalet Nordisk Ministerråd at gennemføre de nødvendige foranstaltninger for, at besiddelse af børnepornografi kriminaliseres i Norden.

4. Retstilstanden i Norge og Sverige

4.1. Ved lov nr. 49 af 22. maj 1992 gennemførtes en ændring af den norske straffelovs § 211, hvorved besiddelse af børnepornografisk billedmateriale blev gjort strafbar.

Efter straffelovens § 211, stk. 1, litra d, straffes således med bøde eller fængsel indtil 2 år eller med begge dele den: »som besitter eller innfører bilder, film, videogram eller lignende, hvor noen som er, må regnes å være eller fremstilles som å være under 16 år, er vist på en utugtlig eller pornografisk måte.»

Med udtrykkene »utugtlig« og »pornografisk« menes ifølge bestemmelsens stk. 2: »kønslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller

forrænde, herunder kjønslige skildringer med bruk av barn, dyr, vold, tvang og sadisme.«

Efter samme bestemmelses stk. 4 straffes sådanne handlinger, uanset at handlingen i det enkelte tilfælde alene kan tilregnes gerningsmanden som uagtsom. Strafferammen er i så fald bøde og/eller fængsel indtil 6 måneder.

Til de nævnte bestemmelser føjes i § 211, stk. 5, en regel om strafansvar for visse undladelsesforbrydelser bl.a. med tilknytning til besiddelse af børnepornografisk materiale. Således bestemmes det i stk. 5, at: »På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsetlig eller av uaktksomhet unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i denne paragraf.«

Ved strafudmålingen er det ifølge § 211, stk. 6, en skærpende omstændighed, at det pornografiske materiale skildrer brug af børn, dyr, vold, tvang og sadisme.

4.2. Efter gældende svensk ret er det ikke strafbart at besidde børnepornografiske skrifter eller film.

Den svenske straffelov (Brottsbalken) kap. 16, § 10 a, fastsætter, at: »Den som skildrar barn i pornografisk bild med uppsåt att bilden sprides eller som sprider sådan bild av barn dömes, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig, för barnpornografibrott till böter eller fängelse i högst två år.«

Spørgsmålet om at kriminalisere besiddelsen af børnepornografisk materiale er behandlet i en betænkning fra 1993 fra det svenske Justitsministerium: »Ökat skydd för barn. Ytterligare åtgärder mot sexuella övergrepp m.m.« (Ds 1993:80). Det konkluderes i betænkningen, at en kriminalisering af besiddelse af børnepornografisk materiale ikke bør gennemføres. Dette begrundes navnlig med, at en sådan kriminalisering ville indebære en undtagelse fra selve grundtanken i de forfatningsretlige regler i »tryckfrihetsförordningen« og »yttrandefrihetsgrundlagen«, og at der allerede foreligger tilstrækkelige strafferetlige instrumenter til at gribe ind mod børnepornografi, jf. nærmere betænkningen s. 31-32.

Riksdagen har i juni 1994 truffet beslutning om at kriminalisere besiddelsen af børnepornografisk materiale med virkning fra den 1. januar 1999. Med virkning allerede fra den 1. januar 1995 indføres adgang til at konfiskere sådant materiale, dog uden at indehaveren kan straffes.

Det sene ikrafttrædelsestidspunkt for så vidt angår strafansvaret for besiddelsen af børnepornografi skal ses i sammenhæng med, at indførelsen af et sådant strafansvar forudsætter en ændring af den svenske forfatning. En forslag om forfatningsændring skal

som udgangspunkt fremsættes senest 9 måneder før det rigsdagsvalg, der skal finde sted inden den påkrævede anden rigsdagsafstemning om forslaget. Der var kun tilstrækkeligt stort flertal (mindst 5/6) for at fravige tidsfristen på 9 måneder for så vidt angik forslaget om konfiskation. Ovennævnte beslutninger skal således bekræftes efter henholdsvis rigsdagsvalget i 1998 og det netop gennemførte rigsdagsvalg.

5. *Beslutningsforslag om forbud mod køb eller besiddelse af børnepornografi*

5.1. Forslag om gennemførelse af et forbud mod køb eller besiddelse af børnepornografisk materiale blev fremsat i form af beslutningsforslag i juni og oktober 1993 af medlemmer af Venstre og Det Konservative Folkeparti. Herom henvises til Folketingstidende 1992/93, sp. 10299 og tillæg A, sp. 10563, samt Folketingstidende 1993/94, sp. 548, 1982-2020, 11974-89, tillæg A, sp. 589, og tillæg B, sp. 1633.

Beslutningsforslaget blev forkastet i overensstemmelse med en indstilling fra et flertal af medlemmerne i Folketingets Retsudvalg, der henviste til, at det foreslåede område for kriminalisering af besiddelsen af børnepornografi var for bredt og unuanceret. Samtidig blev justitsministeren opfordret til at afholde en høring for Retsudvalgets medlemmer om børnepornografi for at skaffe et sagligt grundlag for at vurdere, hvorledes et lovgivningsinitiativ kunne udformes, således at seksuelt misbrug af børn hindres bedst muligt.

En sådan høring blev afholdt den 5. september 1994 med deltagelse af sagkyndige med lægefaglig og kriminologisk indsigt, repræsentanter for politiet og anklagemyndigheden samt repræsentanter for henholdsvis Foreningen af Pædofile og Foreningen Red Barnet.

5.2. I tilknytning til behandlingen af beslutningsforslaget anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om i samarbejde med bl.a. Rigspolitechefen og politikredsene at foretage en undersøgelse af politiets fund i praksis af børnepornografi og efterforskningsmulighederne i den forbindelse.

Rigsadvokaten har i en skrivelse af 3. februar 1994, der er sendt til Folketingets Retsudvalg den 21. februar 1994, redegjort for resultaterne af undersøgelsen.

Rigsadvokaten har i lyset af den gennemførte undersøgelse bl.a. givet udtryk for, at en udbygning af samarbejdet mellem politikredsene indbyrdes, med Rigspolitechefen og med udenlandske myndigheder, f.eks. via den svenske forbindelsesofficer i Sydøstasien og Interpol, kan bidrage til en effektivisering af

retsforfølgningen i sager om børnepornografi. Rigsadvokaten har i den forbindelse anbefalet, at fremtidige oplysninger samles centralt hos rigspolitechefembedet.

Det er efter Rigsadvokatens opfattelse meget tvivlsomt, om der er knyttet så væsentlige præventive virkninger til en kriminalisering af den blotte besiddelse af børnepornografisk materiale, at en sådan kriminalisering overstiger de principielle betænkeligheder ved indgrebene i privatlivets sfære, som denne kriminalisering med tilknyttet behov for efterforskning vil medføre.

6. *Justitsministeriets overvejelser og forslag*

6.1. Efter den gældende § 235 er besiddelse af børnepornografisk materiale ikke i sig selv strafbart. Strafansvar efter bestemmelsen ifaldes kun, hvis man erhvervsmæssigt sælger eller på anden måde udbreder eller med forsæt hertil fremstiller eller skaffer sig materialet.

Som anført ovenfor i pkt. 2.3. vil selve optagelsen af børnepornografiske billeder efter omstændighederne kunne indebære en overtrædelse af andre straffelovsbestemmelser, særligt §§ 222, 224, 225 og 232. Baggrunden for den nugældende bestemmelse i § 235 var imidlertid bl.a., at det i praksis havde vist sig at være forbundet med store bevismæssige vanskeligheder at gennemføre straffansvar efter de nævnte bestemmelser. Det nuværende forbud mod erhvervsmæssig udbredelse af børnepornografi er således navnlig begrundet i hensynet til forebyggelse af overgreb mod børn i forbindelse med fotografiske optagelser.

Både FN's Menneskerettighedskommission og Nordisk Råd har anbefalet, at den blotte besiddelse af børnepornografi kriminaliseres, ligesom Europarådets Ministerkomité har henstillet, at spørgsmålet gøres til genstand for nærmere overvejelser, jf. nærmere ovenfor i pkt. 3.

I Norge er der gennemført regler, der kriminaliserer besiddelse af børnepornografi, og i Sverige har Riksdagen truffet beslutning om at kriminalisere besiddelsen af børnepornografisk materiale, jf. nærmere ovenfor i pkt. 4.

På baggrund af, at produktion af børnepornografisk materiale i mange tilfælde sker ved alvorlige strafbare handlinger mod børn, kan det virke stødende, at besiddelsen af materialet ikke er strafbar. Et forbud mod besiddelse af børnepornografisk materiale markerer en klar afstandtagen fra seksuelt misbrug af børn, samtidig med at det bidrager til at værne børns rettigheder. Dertil kommer, at et forbud mod besiddelse muligvis vil kunne medføre en vis begrænsning af efterspørgslen efter børnepornogra-

fisk materiale og dermed også produktionen og dertil knyttede seksuelle overgreb mod børn.

Det må imidlertid erkendes, at vurderingen af virkningerne af et forbud mod besiddelse af børnepornografi er forbundet med en vis usikkerhed. Det forekommer navnlig vanskeligt at afgøre, hvilken vægt man skal tillægge argumenter om, at børnepornografi kan have en kriminalitetsforebyggende virkning.

Den overordnede målsætning må selvsagt være at modvirke enhver form for seksuelle overgreb mod børn, dvs. såvel misbrug i forbindelse med produktion af børnepornografi som seksualforbrydelser, der ikke har tilknytning hertil. Et væsentligt spørgsmål er derfor, om man samlet bedst opnår en reduktion af antallet af seksuelle overgreb mod børn ved at forbyde besiddelse af børnepornografi eller ved at opretholde den gældende retstilstand ud fra den betragtning, at børnepornografien muligt kan have den positive virkning, at den afholder nogen fra at begå sædelighedsforbrydelser mod børn. Overvejelser af lignende karakter spillede også en fremtrædende rolle ved gennemførelsen af den nuværende § 235 i straffeloven.

Efter en samlet afvejning foreslår Justitsministeriet, at der indføres et forbud mod besiddelse af kvalificeret utugtigt børnepornografisk materiale, der afbilder egentlige kønslige forhold i form af samleje eller anden kønslig omgængelse.

Derved tilsigtes en afbalanceret løsning, der på den ene side rammer billeder optaget i forbindelse med, at der er begået alvorlige strafbare handlinger over for børn, mens besiddelsen af mindre grove billeder på den anden side fortsat vil være tilladt og muligvis kan have en kriminalitetsdæmpende effekt. Sigtet med forslaget er således i videst muligt omfang at opnå en samlet begrænsning af antallet af seksuelle overgreb mod børn.

Forslaget indebærer, at den blotte besiddelse af billedmateriale af mindre grov karakter ikke vil være strafbar. Uden for den foreslåede nykriminalisering falder således billeder af børn, der ikke deltager i kønsligt forhold, dvs. samleje eller tilsvarende intim seksuel kontakt med andre.

Heller ikke besiddelse af almindelige nøgenbilleder af børn, eksempelvis under leg på stranden, vil være strafbar. Sådanne billeder er heller ikke omfattet af udtrykket »utugtige« i den gældende § 235.

Justitsministeriet foreslår endvidere, at strafferammen bliver bøde. Det indebærer, at politiet afskæres fra at foretage ransagning af en ikke-sigtets bolig, rum eller gemmer med henblik på for eksempel beslaglæggelse af børnepornografisk materiale, jf. retsplejelovens § 795. Ransagning af en ikke-sigtet per-

sons bolig m.v. kan således kun komme på tale, såfremt sagen angår en forbrydelse, der efter loven kan medføre frihedsstraf.

Formålet med denne del af forslaget er i videst muligt omfang at værne den enkelte mod indgreb i privatlivets sfære. Forslaget udelukker imidlertid ikke, at der efter omstændighederne kan foretages ransagning hos en person, der er sigtet for besiddelse af børnepornografisk materiale, jf. retsplejelovens § 794, nr. 2.

Der henvises iøvrigt til de særlige bemærkninger til lovforslagets § 1.

6.2. Justitsministeriet er enig med Rigsadvokaten i, at en udbygning af samarbejdet mellem politikredse indbyrdes, med Rigspolitechefen og med udenlandske myndigheder kan bidrage til en effektivisering af retsforfølgningen af overtrædelser af straffelovens § 235. Der er i et vist omfang tale om organiseret kriminalitet, der begås på tværs af politikredsgrænser og med forbindelser til udlandet. Denne form for kriminalitet kræver som på narkotikaområdet et tæt samarbejde mellem de enkelte politikredse og en koordinering af indsatsen.

Som påpeget af blandt andre Rigsadvokaten og Rigspolitechefen kan samarbejdet med udenlandske myndigheder formidles dels gennem den svenske forbindelsesofficer i Sydøstasien, dels gennem Interpol.

Justitsministeriet finder endvidere, at det vil være hensigtsmæssigt at samle fremtidige oplysninger om børnepornografisk materiale hos rigspolitechefen.

Justitsministeriet vil i forbindelse med lovforslagets vedtagelse anmode Rigsadvokaten og Rigspolitechefen om at iværksætte de nævnte administrative tiltag.

7. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

8. Hørte myndigheder m.v.

Justitsministeriet har samtidig med fremsættelsen af dette lovforslag sendt forslaget til høring hos:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforenin-

gen, Dansk Politiforbund, Dansk Kriminalpolitiforening og Advokatrådet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

1. Den foreslåede § 235, stk. 2, indebærer, at besiddelse af visse fotografier, film eller lignende gøres strafbar, uanset at besidderen ikke har forsæt til udbredelse af det børnepornografiske materiale.

2. Med bestemmelsen tilsigtes ingen ændring i straffelovens øvrige bestemmelser om seksuel omgang med børn. Optagelse af pornografiske billeder af børn vil fortsat efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Personer under 15 år vil således i mange tilfælde ikke gyldigt kunne give samtykke til blufærdighedskrænkelser med den virkning, at gerningsmanden ikke kan straffes.

Endvidere vil den seksuelle handling, som optagelsen angår, i sig selv kunne være strafbar efter straffelovens §§ 222 og 224 eller 225 om samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje med et barn under 15 år. De nævnte bestemmelser finder direkte anvendelse på den voksne person, som under optagelsen har deltaget i den seksuelle handling med barnet. Andre personer, der har været impliceret i optagelsen, f.eks. som producent, instruktør eller fotograf, vil efter omstændighederne kunne straffes efter reglerne om medvirken. Et sådant strafansvar forudsætter imidlertid, at det er muligt at finde frem til de pågældende personer, hvilket i praksis kan være forbundet med betydelige vanskeligheder, navnlig hvis produktionen og distributionen af det børnepornografiske materiale er foregået i flere led. Billederne kan således være optaget og produceret i udlandet, eller produktionen kan være sket her i landet på grundlag af negativmateriale, der er optaget i udlandet eller eventuelt her i landet af personer uden nærmere forbindelse med producenten.

Strafansvar efter §§ 222, 224 og 225 kræver desuden, at det kan bevises, at der er handlet med forsæt med hensyn til barnets alder. Svinger denne betingelse, vil strafansvar efter omstændighederne kunne følge af den særlige bestemmelse i straffelovens § 226 om uagtsomhed med hensyn til barnets alder.

3. Strafansvaret for den blotte besiddelse af fotografier m.v. er afgrænset til billeder af børn, der »har samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje«.

Dette udtryk, der i objektiv henseende svarer til gerningsbeskrivelsen i straffelovens § 222 og §§ 224-225, omfatter tilfælde, hvor et barn i den afbildede situation har samleje eller et tilsvarende intimt heteroseksuelt eller homoseksuelt forhold med et andet barn eller en voksen.

Uden for bestemmelsen falder billeder af børn, der ikke deltager i kønsligt forhold, dvs. samleje eller tilsvarende intim seksuel kontakt med andre. Dette gælder, selv om billederne har et seksuelt præg f.eks. på grund af det afbildede barns berøringer af sig selv, eller fordi der på billedet er fokuseret på barnets kønsdele. Optagelse af sådanne billeder vil efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, jf. ovenfor. Billeder af denne karakter vil endvidere kunne være omfattet af udtrykket »utugtige« i den gældende affattelse af straffelovens § 235, der efter forslaget bliver § 235, stk. 1.

Almindelige nøgenbilleder af børn vil derimod efter det anførte falde helt uden for det strafbare område, da sådanne billeder end ikke efter den gældende § 235 omfattes af udtrykket »utugtige«, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.

4. Spørgsmålet om, hvorvidt en person kan siges at »besidde« børnepornografisk materiale som omhandlet i det foreslåede stk. 2, kan undertiden give anledning til tvivl, navnlig hvor materialet udbredes via elektroniske medier.

Ved betragtning af tv-udsendelser (eksempelvis sendt via satellit) eller billeder, der overføres fra en database til egen edb-skærm, vil billedet ikke kunne siges at være i betragterens besiddelse. Er der derimod tale om, at billedet lagres, det være sig på videobånd, harddisk, diskette eller lign., således at den pågældende selv kan kalde billedet frem igen, må materialet anses for at være i vedkommendes besiddelse.

Den, der erhvervsmæssigt udbreder materialet, eksempelvis via satellit eller en database, vil kunne straffes efter bestemmelsen i stk. 1. Der vil i denne forbindelse kunne drages nytte af det styrkede politimæssige samarbejde både nationalt og internationalt, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 5.2. og 6.2.

5. Om udtrykket »fotografier, film eller lignende« henvises til forarbejderne til den gældende bestemmelse, jf. Folketingstidende 1979/80 (2. samling), tillæg A, sp. 1785-1786, og tillæg B, sp. 836. Heraf fremgår bl.a., at bestemmelsen ikke omfatter tegnninger, selv om de måtte være udført efter levende model. Heller ikke billeder frembragt ved hjælp af edb,

som ikke afbilder et virkeligt samleje eller anden kønslig omgængelse, er omfattet af bestemmelsen.

6. Om udtrykket »børn« henvises ligeledes til forarbejderne til den gældende bestemmelse, jf. Folketingsstidende 1979/80 (2. samling), tillæg A, sp. 1786-88. Her anføres bl.a. som et vejledende kriterium, om den fotograferede persons fysiske udvikling svarer til aldersgruppen under 15 år.

7. Strafferammen for besiddelse af børnepornografisk materiale er efter forslaget bøde. Bestemmelsen giver således ikke mulighed for at idømme frihedsstraf. Kan der imidlertid føres bevis for, at gerningsmanden har haft forsæt til erhvervsmæssig udbredelse af det børnepornografiske materiale, vil forholdet efter omstændighederne være omfattet af den gældende bestemmelse i § 235 (der bliver § 235, stk. 1), som indeholder en strafferamme på bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder.

Den foreslåede strafferamme i det nye stk. 2 til bestemmelsen i § 235 indebærer endvidere, at politiet afskæres fra at foretage ransagning af en ikke-sigtets bolig, rum eller gemmer med henblik på f.eks. beslaglæggelse af børnepornografisk materiale, jf.

retsplejelovens § 795. Ransagning af en ikke-sigtet persons bolig m.v. kan således kun komme på tale, såfremt sagen angår en forbrydelse, der efter loven kan medføre frihedsstraf.

Formålet med denne del af forslaget er i videst muligt omfang at værne den enkelte mod indgreb i privatlivets sfære. Forslaget udelukker imidlertid ikke, at der efter omstændighederne kan foretages ransagning hos en person, der er sigtet for besiddelse af børnepornografisk materiale, jf. retsplejelovens § 794, nr. 2.

Endelig indebærer den foreslåede strafferamme, at forsøg ikke er strafbart, jf. straffelovens § 21, stk. 3.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. marts 1995, således at der efter lovforslagets vedtagelse bliver en rimelig frist til at destruere børnepornografisk materiale, som vil blive omfattet af forbudet mod besiddelse.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af den bestemmelse,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 235 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2*. Den, som besidder fotografier, film eller lignende af børn, der har samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje, straffes med bøde.«

§ 235. Den, som erhvervmæssigt sælger eller på anden måde udbreder eller med forsæt hertil fremstiller eller skaffer sig utugtige fotografier, film eller lignende af børn, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder.